
**СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО
І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ**

УДК 336.748.7

DOI: <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2020-2-2>**Захарченко Н.В.**

доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Одеського національного університету імені І.І. Мечникова

Маслій Н.Д.

доктор економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Одеського національного університету імені І.І. Мечникова;
старший науковий співробітник відділу ринку транспортних послуг
Інституту проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України

Жаданова Ю.О.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри економіки підприємства
та корпоративного управління
Одеської національної академії зв'язку імені О.С. Попова

Zakharchenko Natalia

Odessa I.I. Mechnikov National University

Maslii Natalia

Odessa I.I. Mechnikov National University;
Institute of Market Problems and Economic-Ecological Research,
National Academy of Sciences of Ukraine

Zhadanova Yulia

Odessa National A.S. Popov Academy of Telecommunications

**ВПЛИВ ЗМІН УПРОВАДЖЕННЯ ВАЛЮТНОЇ ЛІБЕРАЛІЗАЦІЇ
НА РОЗВИТОК ТА СТАБІЛІЗАЦІЮ РЕАЛЬНОГО СЕКТОРУ
ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ****IMPACT OF CHANGES IN IMPLEMENTATION OF FOREIGN
LIBERALIZATION ON THE DEVELOPMENT AND STABILIZATION
OF THE REAL SECTOR OF THE UKRAINE'S ECONOMY**

У статті представлено нововведення щодо лібералізації руху капіталу, яка продиктована необхідністю переходу до режиму вільного руху капіталу. Визначено законодавчі зміни щодо регулювання валютних операцій, а саме порядку та процедури проведення операцій з іноземною валютою для резидентів та нерезидентів, юридичних та фізичних осіб, іноземних та вітчизняних інвесторів, уведення і скасування заходів захисту та ін. Проаналізовано актуальні питання та надано роз'яснення, які стосуються всього населення України, а також компаній та підприємств, щодо впровадження та наслідків нововведень. Обґрунтовано, що інноваційність упровадження валютної лібералізації сприятиме інтеграції України у світовий фінансовий простір, допоможе задіяти іноземний капітал, що позитивно впливатиме на розвиток та стабілізацію реального сектору економіки України.

Ключові слова: валютне регулювання, лібералізація, валютні операції, зміни, законодавство, іноземний капітал.

В статье представлены нововведения по либерализации движения капитала, которая продиктована необходимостью перехода к режиму свободного движения капитала. Определены законодательные изменения относительно регулирования валютных операций, а именно порядка и

процедури проведення операцій с иностранной валютой для резидентов и нерезидентов, юридических и физических лиц, иностранных и отечественных инвесторов, введения и отмены мер защиты и прочее. Проанализированы актуальные вопросы и даны разъяснения, касающиеся всего населения Украины, а также компаний и предприятий, по внедрению и последствиям нововведений. Обосновано, что инновационность внедрения валютной либерализации будет способствовать интеграции Украины в мировое финансовое пространство, поможет задействовать иностранный капитал, что положительно повлияет на развитие и стабилизацию реального сектора экономики Украины.

Ключевые слова: валютное регулирование, либерализация, валютные операции, изменения, законодательство, иностранный капитал.

The purpose of the article is to determine the impact of changes in foreign exchange operations, their economic and legal regulation on the development of the real sector and macroeconomic stabilization of the Ukrainian economy. The need to amend the currency regulation system of Ukraine is dictated by the requirements of the European Union within the framework of the Association Agreement between Ukraine and the European Union. Bans on restricting capital flows, which were strengthened after 2014 prevented the tides of foreign investment in Ukraine, increased activity on the black currency market, which stimulated the shadow economy and facilitated the transition to offshore operations. Given the low mobility of capital flows, the interest rate policy was less effective. In general, control over the movement of capital made it difficult to do business in Ukraine, imposed an additional burden on transactions and, as a result, made local companies less competitive on the world stage. This negatively affected economic growth. The article presents innovations on the liberalization of capital flows, which is dictated by the need to switch to a free capital movement regime. Legislative changes were identified to regulate foreign exchange transactions, namely, the procedure and procedures for conducting foreign currency transactions for residents and non-residents, legal entities and individuals, foreign and domestic investors, the introduction and cancellation of protection measures, etc. The current issues are analyzed and clarifications are given that relate to the entire population of Ukraine, as well as companies and enterprises for the implementation and consequences of innovations. The authors substantiated that the innovativeness of introducing currency liberalization will contribute to Ukraine's integration into the global financial space, will help to attract foreign capital, since the inflow of foreign investment allows financing the structural deficit of current accounts, which are formed as a result of the rapid growth of investment and consumer activity. Free international capital movement also allows diversification of investments. In general, changes in currency regulation will lead to a positive impact on the development and stabilization of the real sector of the Ukrainian economy and macroeconomic stabilization.

Key words: currency regulation, liberalization, currency transactions, changes, legislation, foreign capital.

Постановка проблеми. Протягом 2014–2018 рр. Україна пережила багато економічних шоків, серед яких провідне місце займають валютні. Неспроможність НБУ впоратися із цими проблемами призвела до валютної кризи, наслідком якої стала девальвація національної грошової одиниці.

Однак економічні проблеми не є результатом останніх чотирьох років. Негаразди накопичувалися впродовж десятиліття і зумовлені нераціональною макроекономічною політикою, за якої економічна стійкість була підмінена утриманням фіксованого курсу національної валюти за рахунок утрати резервів країни. При цьому досвід розвинених країн світу у реалізації макроекономічної стабільності і підтримці національної грошової одиниці був проігнорований.

У сучасних умовах фінансової інтеграції, а також глобалізації вирішального значення набувають зовнішньоекономічні відносини країн із ринковою економікою з іншими країнами, що залежать від напрямів використання іноземних інвестицій, ефективного функціонування валютного регулювання й економічного зростання у цілому.

У нашій країні валютне регулювання недостатньо досконале. Воно супроводжується багатьма проблемами, які проявляються у знеціненні національної валюти, застосуванні обмежень валютних операцій, а також значному рівні доларизації національної економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загалом проведені дослідження як зарубіжних, так і вітчизняних вчених. Значну увагу дослідженню валютних відносин, організації міжнародної торгівлі, руху інвестицій та капіталів приділили такі зарубіжні вчені, як: Г. Авагян, М. Артемов, Дж.М. Кейнс, П. Кругман, Р. Манделл, О. Некіпелов та ін.

У розвиток теоретико-методологічних засад валютної політики, валютних операцій та механізму валютного регулювання в Україні зробили й українські науковці: О. Береславська, Г. Веріга, В. Геєць, Ф. Журавка, А. Кузнецова, Р. Лавров, Н. Місяць, В. Міщенко, І. Садчикова, І. Сердюк, О. Шаров та ін.

Метою дослідження є визначення впливу змін валютних операцій, їх економіко-правового регулювання на розвиток реального сек-

тору та макроекономічну стабілізацію економіки України.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Валютна лібералізація в Україні – великий крок. В Угоді про асоціацію «Валютна лібералізація в Україні» закладено дві основні речі щодо валютного регулювання: вільний рух капіталу та національний режим доступу до ринків фінансових послуг. Обидві мають кардинально змінити світ для українського бізнесу та людей. Але до повного впровадження Європейських директив нашій країні ще далеко. До вступу в силу нового закону валютні операції в Україні регулювалися старим Декретом Кабінету Міністрів від 1993 р., який мав юридичну силу закону, іншими законами і численними актами та положеннями. Пострадянські валютні правила забороняли інвестиції за кордон як фізичним, так і юридичним особам і дозволяли купувати іноземну валюту лише для обмеженого переліку цілей. Порушники валютного законодавства несли адміністративну відповідальність.

Під час кризи, що розпочалася у 2014 р., НБУ довелося ввести додаткові валютні обмеження, щоб уникнути неконтрольованого відтоку капіталу та знецінення гривні. Ці заходи передбачали введення максимальних лімітів на зняття готівки, введення триденного періоду резервування під час купівлі іноземної валюти, а також заборону на репатріацію дивідендів.

Але такі жорсткі заходи контролю над рухом капіталу мали свою ціну:

- політика процентних ставок була менш ефективною через низьку мобільність руху капіталу;
- обмеження 2014–2015 рр. значно збільшили активність на чорному валютному ринку, стимулювали тіньову економіку та сприяли збільшенню офшорних операцій;
- перешкоджання припливу іноземних інвестицій в Україну [4].

Загалом контроль над рухом капіталу ускладнив ведення бізнесу в Україні, наклавши додатковий тягар на здійснення транзакцій і, як наслідок, зробивши місцеві компанії менш конкурентоспроможними на світовій арені. Це негативно вплинуло на економічне зростання.

Із початку 2019 р. валютні операції в Україні відбуваються згідно з новим Законом «Про валюту і валютні операції» [7]. У банківських колах кажуть про «історичність» запровадження нового регулювання і що тепер «тотальний валютний контроль» буде замінено на правило «що не заборонено – дозволено», а країна поступово наблизиться до вільного руху капіталу, який потрібен для внутрішніх і зовнішніх інвесторів [8].

Внесення змін у систему валютного регулювання продиктовано вимогами Європейського

Союзу (ЄС) у межах Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, що вимагає адаптації українського законодавства до Директиви Ради ЄС 88/361/ЄЕС «Щодо імплементації ст. 67 Договору» від 24.06.1988 (вільний рух капіталу) та зняття заборон в обмеженні руху капіталу.

Водночас Законом було відмінено 56 профільних нормативно-правових актів, серед яких – Декрет № 15-93, Закон про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті № 185, Правила використання готівкової валюти № 200 тощо. НБУ було затверджено вісім основних постанов, які і становлять нову систему валютного регулювання. Понад 20 послаблень на валютному ринку було введено в дію, метою яких є спрощення транскордонних операцій із валютними цінностями, розширення переліку доступних валютних операцій.

Закон «Про валюту і валютні операції» передбачає такі зміни:

- збільшено граничний строк здійснення розрахунків за експортно-імпортними контрактами до 365 днів;
- скасовано валютний нагляд для експортно-імпортних операцій до 150 тис грн;
- знижено з 1 березня норму обов'язкового продажу валюти бізнесом з 50% до 30%;
- скасовано вимогу щодо попереднього резервування коштів у гривні для купівлі валюти (так звану T+1);
- надано можливість бізнесу репатріювати дивіденди за 2018 р. включно (у сумі 7 млн євро на місяць);
- скасовано індивідуальні ліцензії – замінено системою е-лімітів (2 млн євро на рік для юридичних осіб, 50 тис євро на рік для фізичних осіб);
- скасовано санкції у вигляді припинення зовнішньоекономічної діяльності за порушення строків розрахунків;
- скасовано ліміт на дострокове погашення зовнішніх зобов'язань;
- дозволено укладання форвардів для хеджування експортно-імпортних та боргових операцій із поставкою та без поставки (розрахункові);
- спрощено та лібералізовано здійснення операцій за рахунками юридичних осіб нерезидентів у банках України;
- реєстрацію зовнішніх запозичень замінено на повідомчий характер надання інформації (по суті, скасовано дозвільну систему);
- дозволено онлайн-купівлю іноземної валюти фізичними особами аналогічно до ліміту купівлі готівкової валюти (сьогодні до 150 тис грн на день в еквіваленті);
- дозволено резидентам розмішувати власні кошти в іноземній валюті на депозитних рахун-

ках у банках України і закордонних банках (окрім розміщення фізичними особами коштів на рахунках за кордоном. Такі операції можуть здійснюватися як за рахунок власної, так і купленої іноземної валюти);

– дозволено банкам продавати своїм клієнтам державні цінні папери, номіновані в іноземній валюті, як у гривні, так і в іноземній валюті. Купівля банками таких цінних паперів у клієнтів (окрім банків) може здійснюватися лише у гривнях;

– дозволено банкам укладання валютних СВОП із резидентами та нерезидентами;

– збільшено ліміт на перекази іноземної валюти за кордон без відкриття рахунку для фізосіб (з 15 до 150 тис грн на рік);

– збільшено ліміт на купівлю банківських металів фізичними та юридичними особами з 3,21 тройської унції на тиждень (100 г) до еквівалента 150 тис грн на день (без обмежень для юридичних осіб, що ведуть пов'язану з використанням банківських металів діяльність);

– юридичним особам дозволено ввіз/вивіз готівкової іноземної валюти та банківських металів (якщо це передбачено їх статутом);

– дозволено внесення платежів в іноземній валюті під час страхування життя;

– лібералізовано операції за ЛОРО-рахунком – дозволяється здійснювати інвестиції та

кредитувати резидентів із рахунку ЛОРО в гривнях банку-нерезидента;

– купівля валюти в межах залишку на ЛОРО-рахунку – банкам-нерезидентам дозволено купувати валюту на всю суму залишку в гривнях на рахунку;

– накопичення валюти для погашення зовнішніх запозичень – дозволено купувати і накопичувати іноземну валюту на рахунку для виплат за зовнішніми запозиченнями;

– скасовано подвійний контроль (у разі надходження ВМД до іншого банку) – валютний нагляд здійснює лише банк, який отримав ВМД;

– дозволено здійснювати інвестиції в Україну у валютах I та II груп класифікатора валют;

– заборонено резидентам інвестувати кошти в країну-агресора/окупанта, офшорні зони та країни, що не виконують/неналежно виконують рекомендації FATF;

– уніфіковано переміщення валютних цінностей через кордон – обов'язкове декларування для всіх цінностей вартістю 10 тис євро та більше (за курсом НБУ) [7].

Система змін усе ще перебуває у режимі stand-by, тому що треба повністю переглянути свої підходи до роботи і звикнути до того, що все, що не заборонено – дозволено. Інтерес

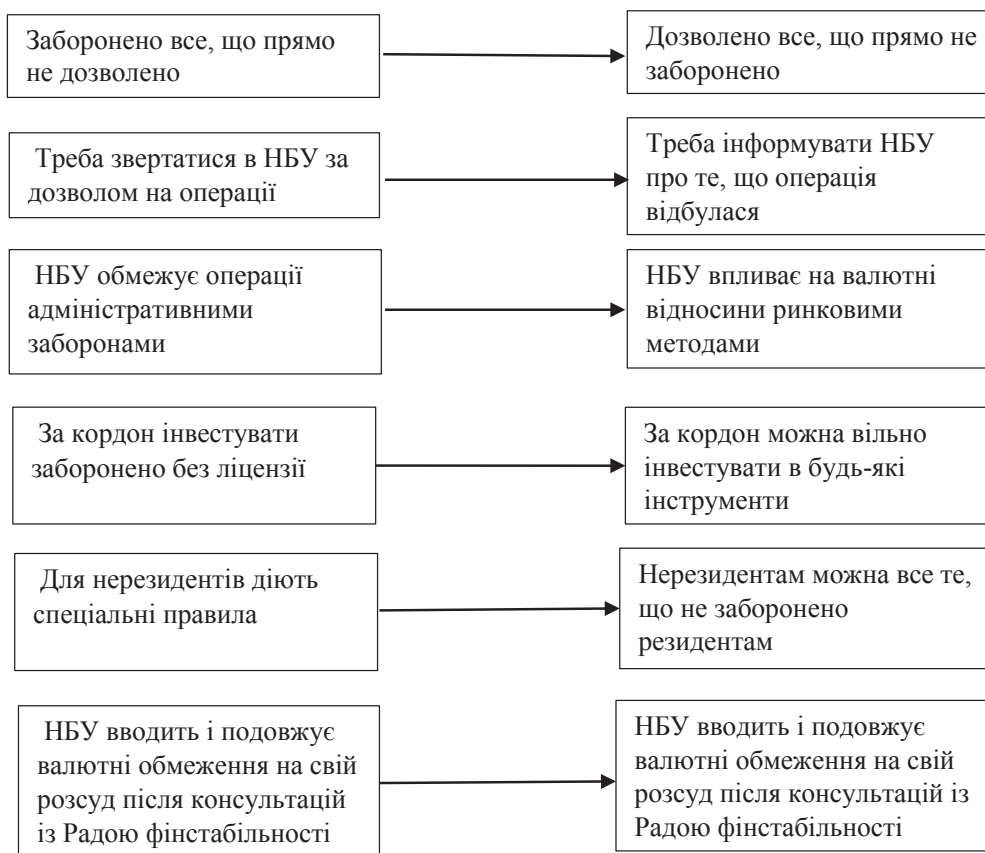

Рис. 1. Законодавчі зміни щодо регулювання валютних операцій

Джерело: розроблено авторами

до нових інструментів, таких як хеджування валютних ризиків, буде зростати [3].

Законодавчі зміни щодо регулювання валютних операцій представлено на рис. 1.

BBC News Україна звернулися до НБУ із запитаннями, які їм надіслали користувачі соцмереж. Запитання стосуються всього населення України, а також компаній та підприємств. Наведемо найцікавіші (табл. 1) [1].

Отже, розглянемо зміни за категоріями:

1) для населення: є можливість інвестувати за кордон, для цього збільшено ліміти на перекази в 10 разів – з 15 тис грн до 150 тис грн на рік), вкладати у цінні папери іноземних компаній, розраховуватися в іновалюті за полісами страхування життя, а також самостійно без

банку-посередника купувати ОВДП та без отримання індивідуальних ліцензій, які замінені на електронні ліміти у розмірі до 2 млн євро на рік для юридичних і 50 тис. євро на рік для фізичних осіб;

2) для бізнесу: збільшено строк здійснення розрахунків за експортно-імпортними контрактами – зі 180 днів до 365 днів; змінилися правила для ЗЕД-розрахунків щодо збільшення періоду до року для захисту окремих товарів та галузей економіки [5]; скасування індивідуальних ліцензій на валютні операції та заміна їх електронними лімітами (для юридичних осіб це 2 млн євро на рік); валютний контроль замінюється валютним наглядом, якому підлягають тільки ЗЕД-операції, які потрапляють під фінан-

Таблиця 1

Відповіді на питання, що стосується змін для населення і бізнесу

Питання	Відповідь
1) Чи зможе українець відкрити рахунок у закордонному банку?	Відкриття рахунку для фізичних осіб не було заборону і раніше. Але щоб перерахувати кошти на нього з України, потрібна була ліцензія. Сьогодні ці перерахування відбуватимуться в рамках е-лімітів – 50 тис євро на рік
2) Чи можна буде оплатити навчання чи лікування за кордоном? Який ліміт?	Операції з оплати навчання чи лікування відносяться до поточних неторговельних операцій. Лімітів за такими операціями не встановлено. Здійснити такі перекази у сумі до 150 тис грн (в еквіваленті) на день можна без відкриття рахунку. Перекази на суму понад 150 тис грн повинні здійснюватися вже з рахунку клієнтів
3) Чи можна буде з доларової картки пересилати гроші на гривневу?	Для здійснення такої операції іноземна валюта має бути продана за гривні для подальшого перерахування гривень на рахунок, відкритий у гривнях, а не в іноземній валюті
4) Чи можна з гривневої картки поповнити доларовий депозит?	Якщо йдеться про онлайн-купівлю валюти, яка дозволена в межах ліміту на один календарний день, то спочатку буде з картки списано гривню для купівлі валюти та перераховано на поточний валютний рахунок, а потім – на депозитний
5) Чи можна пересилати валюту в межах України?	Зберігається той самий режим, що був і раніше. Тобто це можливо між власними картками клієнта та його родичів, щоб не було можливості використовувати це для оплати товарів чи послуг. Підхід зберігається такий: операція можлива, якщо це власний рахунок або родича, або юридичної особи, якщо це передбачено законодавством
6) Чи можна буде підприємцям виплачувати чистий дохід у валюті?	Рахунок підприємців діє у режимі рахунку юридичної особи. Після того як підприємець сплатив податки, інші платежі, він може перерахувати дохід на власний рахунок лише у гривні. Ця позиція не змінилася порівняно з тим, що було раніше
7) Чи обов'язковий продаж 50% доходу у валюті далі в силі?	З 1 березня норматив обов'язкового продажу валюти буде знижено до 30%. У подальшому НБУ планує взагалі відмовитися від обов'язкового продажу валюти
8) Чи можна буде компаніям розміщувати валюту на депозитному рахунку?	Так, компанія може розмістити на депозитному рахунку власну іноземну валюту (купівля валюти з такою метою поки що не дозволяється). У разі якщо депозитний рахунок відкритий за кордоном, компанія може перерахувати з України на такий депозит кошти в межах загального е-ліміту в 2 млн євро на рік. Цей ліміт, окрім переказів на депозитні рахунки за кордоном, поширюється також на деякі інші операції (інвестиції за кордон, позики нерезидентам, виплати бонусів тощо). Тому компанії мають визначитися, що є для них пріоритетом

Джерело: складено авторами

совий моніторинг, тобто перевищують еквівалент 150 тис грн [6].

Після запровадження нововведень загальна сума інвестицій становила понад 70 млн. євро. Підприємці активно користуються спрощеною повідомною системою інформування про зовнішні залучення (з початку введення змін отримано повідомлення про 782 нові зовнішні залучення, а також 1 771 зміну до попередньо укладених кредитних договорів). Іноземні інвестори вітають повне скасування ліміту на репатріацію дивідендів. Із початку року вони перерахували за кордон близько \$1,7 млрд з отриманого в Україні прибутку. Фізичні особи активно використовують нові можливості з купівлі-продажу валюти онлайн. Кожного дня вони купують і продають приблизно співставні суми у \$3–4 млн на день. Разом із цим зросли адміністративні штрафи із 510–748 грн до 8 500–17 000 грн [2].

Однак це тільки перші кроки на шляху до повної лібералізації. Залишаються принципові обмеження на репатріацію дивідендів в іноземній валюті (до 7 млн євро на місяць) та інвестицій (5 млн євро на місяць), продаж корпоративних прав і нелістингових цінних паперів, надання кредитів у національній валюті нерезидентам, купівля валюти за рахунок кредитних ресурсів для українських бізнесменів. Можливо з поліпшенням макрофінансових показників ці обмеження будуть зняті і введений поживний режим вільного руху капіталів.

Таким чином, більшість новацій спрямована на поліпшення інвестиційного клімату в Україні. Підсумки першого півріччя валютної лібералізації, яка відбувається відповідно до темпів зміцнення макрофінансової стабільності, показали, що вона не спричиняє суттєвого відтоку капіталу і тиску на валютний ринок. Натомість вона має велике значення для поліпшення бізнес-клімату, створює стимули для посилення довіри до національної валюти і передумови для притоку капіталу в країну [2].

Утім, кінцева мета валютної лібералізації – зняття всіх наявних обмежень і перехід до режиму вільного руху капіталу, який стане підґрунтям для

полегшення ведення бізнесу та інвестиційного клімату в Україні (валютні обмеження не викликали в іноземного бізнесу бажання інвестувати в Україну), припливу іноземного капіталу, стійкого економічного зростання.

Проте Україні ще необхідно впровадити шляхи щодо імплементації в національне законодавство Мінімального стандарту Плану дій BEPS та підписати Багатосторонню конвенцію щодо плану дій ОЕСР із протидії корупції щодо розмивання податків та переміщенню прибутків за кордон, що передбачає регулярний обмін податковою інформацією між фіскальними органами держав-учасниць. Саме тому перехід до повної валютної лібералізації України відбудеться лише за умови проведення ефективною податкової реформи та деофшоризації економіки, що призведе до макроекономічної стабільності України. Внесення змін до Закону України «Про валюту і валютні операції» стало початком трансформації українського бізнес-середовища до європейських стандартів ринкової економіки.

Висновки з проведеного дослідження.

Нове валютне законодавство є великим кроком у напрямі економічної свободи. Утім, чинні валютні правила встановлюють поки що більше обмежень, аніж ті, що існують у державах ЄС чи прописані у зобов'язаннях, взятих у рамках Угоди про асоціацію. Економічне зростання України можливе тільки завдяки впровадженню комплексних структурних реформ та системного розгляду і розв'язання низки питань, пов'язаних з удосконаленням валютної політики Національного банку України, податкового законодавства, поліпшенням формування бюджетів державного і місцевого рівнів та відновлення ефективності взаємодії між банками й виробничими підприємствами. Саме поетапне впровадження валютної лібералізації сприятиме інтеграції України у світовий фінансовий простір. А інноваційний принцип такого впровадження допоможе задіяти іноземний капітал, що позитивно впливатиме на розвиток та стабілізацію реального сектору економіки України.

Список використаних джерел:

1. Валютна лібералізація в Україні: крок у Європу [Currency liberalization in Ukraine: a step to Europe]. URL: https://ces.org.ua/wp-content/uploads/2018/11/бріф_валюта.pdf (дата звернення: 11.02.2020).
2. Валютна лібералізація сприяє поліпшенню бізнес-клімату в Україні. URL: <https://finpost.com.ua/news/14052> (дата звернення: 20.02.2020).
3. Закон про валюту та валютні операції: що він означає та на кого вплине. URL: https://24tv.ua/ru/zakon_pro_valjutu_i_valjutnye_operacii_ukraina_tekst_zakona_cho_jeto_n1104662 (дата звернення: 22.02.2020).
4. Зануда А. Валютні операції по-новому: що зміниться у валютному регулюванні. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-47135068> (дата звернення: 11.02.2020).

5. Національний банк затвердив нову систему валютного регулювання та оприлюднив дорожню карту валютної лібералізації. URL: <https://bank.gov.ua/news/all/natsionalniy-bank-zatverdiv-novu-sistemu-valyutnogo-regulyuvannya-ta-oprilyudniv-dorojnyu-kartu-valyutnoyi-liberalizatsiyi> (дата звернення: 30.03.2020).
6. Кузнєцова А.Я., Місяць Н.О. Концептуальні засади формування механізму валютного регулювання в Україні. *Бізнес Інформ*. 2017. № 9. С. 215–220.
7. Лавров Р.В., Садчикова І.В., Сердюк І.О. Сучасні тенденції валютного регулювання в Україні. *Економіка та держава*. 2019. № 8. С. 4–11.
8. Особливості правового регулювання валютних операцій у 2019 році. URL: https://ukrainepravo.com/scientific-thought/legal_analyst/osoblyvosti-pravovogo-regulyuvannya-valyutnykh-operatsiy-u-2019-rotsi-/ (дата звернення: 10.03.2020).
9. Про валюту і валютні операції: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19> (дата звернення: 27.02.2020).
10. Щодо особливостей уведення в дію Закону України «Про валюту і валютні операції». URL: <https://www.nfp.gov.ua/ua/Informatsiini-povidomlennia/27195.html> (дата звернення: 03.03.2020).

References:

1. Valyutna liberalizaciya v Ukrayini: krok u Yevropu URL: https://ces.org.ua/wp-content/uploads/2018/11/briif_valyuta.pdf (accessed 11.02.2020).
2. Valyutna liberalizaciya spry`yaye polipshennyu biznes-klimatu v Ukrayini [Currency liberalization contributes to improving the business climate in Ukraine]. URL: <https://finpost.com.ua/news/14052> (accessed 20.02.2020).
3. Zakon pro valyutu ta valyutni operaciyi: shho vin oznachaye ta na kogo vply`ne [Currency Law and Currency Transactions: what it means and who it will affect]. URL: https://24tv.ua/ru/zakon_pro_valjutu_i_valjutnye_operacii_ukraina_tekst_zakona_cho_teto_n1104662 (accessed 22.02.2020).
4. Zanuda A. Valyutni operaciyi po-novomu: shho zmyni`t`sya u valyutnomu regulyuvanni [Currency operations in a new way: what to do with currency regulation]. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-47135068> (accessed 11.02.2020).
5. Nacional`ny`j bank zatverdyl`v novu sy`stemu valyutnogo regulyuvannya ta opry`lyudny`v dorozhnyu kartu valyutnoyi liberalizaciyi [National bank approves new currency regulation system and unveils currency liberalization roadmap]. URL: <https://bank.gov.ua/news/all/natsionalniy-bank-zatverdiv-novu-sistemu-valyutnogo-regulyuvannya-ta-oprilyudniv-dorojnyu-kartu-valyutnoyi-liberalizatsiyi> (accessed 30.03.2020).
6. Kuznietsova A. Ya. and Misiats N. O. (2017) Conceptual principles of the formation of the currency regulation mechanism in Ukraine. *Biznes Inform*, vol. 9, pp. 215–220.
7. Lavrov R. V., Sadchy`kova I. V., Serdyuk I. O. (2019) Suchasni tendenciyi valyutnogo regulyuvannya v Ukrayini. *Ekonomika ta derzhava*, 8, 4–11.
8. Osobly`vosti pravovogo regulyuvannya valyutny`x operacij u 2019 roci [Features of the legal regulation of foreign exchange transactions in 2019]. URL: https://ukrainepravo.com/scientific-thought/legal_analyst/osoblyvosti-pravovogo-regulyuvannya-valyutnykh-operatsiy-u-2019-rotsi-/ (accessed 10.03.2020).
9. Pro valyutu i valyutni operaciyi: Zakon Ukrayiny` [About currency and foreign exchange operations: Law of Ukraine]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19> (accessed 27.02.2020).
10. Shhodo osobly`vostej vvedennya v diyu Zakonu Ukrayiny` «Pro valyutu i valyutni operaciyi» [Regarding the peculiarities of the Law of Ukraine "On Currency and Currency Transactions"]. URL: <https://www.nfp.gov.ua/ua/Informatsiini-povidomlennia/27195.html> (accessed 03.03.2020).